

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Sermo in die sancti Ludovici francorum regis

[urn:nbn:de:bsz:31-300764](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300764)

nocent cōfabulationes inter hoies dū etiā
nocue nō putauit. Hinc dicitur est q̄ amici
sunt fures sp̄is. Primū aut̄ arguementum
mētis cōposite est posse in vno loco cōsiste
re et secū morari. vt Bern. et ante eū Sene.
docuerūt. Demū dicit p̄t oia ista quat
tuor inuise de p̄ accidens Bernardū vt p̄
pheta et miraculoꝝ esset opator. inter que
ego p̄cipua illa deputo q̄ egit in cōuersiōe
illoꝝ q̄ etiā cōuertū toto nisi fugiebant.

Sed hora finē flagitat. et nos flagitemus
vt finē beatū obtinere sic languendo hic p̄
amorem diuinū possimus q̄ in futuro se
cura tranquillitate in illo collocemur. p̄stā
te dño nostro Iesu christo.

Sermo factus pa
risius p̄ eūdem doctorem in die sancti Lu
dovici francoꝝ regis.

Considerate lilia agri quō cre
scunt. Mat. vi. Lu. xij. et euā
gelio hodierno. Ad irrigan
dū lilia candidapioꝝ et castoꝝ
studioꝝ in agro mentis n̄c q̄tenus det in
crementū sp̄s cōuertamus acie nostre con
sideratiōis ad illud liliū cōuallū ex q̄ ideo
sp̄us p̄ijit q̄ est hosq̄ pascitur inter lilia.
Postulemus vt a torrens fluentoꝝ serene
gratie illabatur in nos trames aquarū salu
tariū. purificans viuificans et fecundans ste
rilitatem aie nostre. Qd̄ vt fiat nequaq̄ o
mittendū est salutaris illud aue. qd̄ aue si
veterū narrationi credit. olim litteris aure
is inscriptū fuisse rep̄tū est in lilijs ab ore
cuiusdā sepulti miraculoso ortu germinā
tibz. qd̄ p̄terea allatū est desup p̄ os angeli
cū et nos illud pia deuotiōe recolamus di
cētes. Aue gratia plena etc. Considera
te etc. R. P. et doctissimi ac sapiētes viri
siderati mibi qd̄ nūc de ipsa cōsideratiōe lo
quēdū est. tū ad cōmonitiōem nostrā. tū ad
gloriosissimi regis nostri Ludouici p̄co
nū. dignū duci ipam cōsideratiōis vtilita
tem nō meis sed beati Bernardi verbis ex
primere. Cui nanq̄ alteri magis assentire
q̄ illi cōuenit. q̄ supra multos hac virtute
pollebat. et a q̄ sup hac re nō mediocri li
ber editus est. At ergo. xv. p̄. de cōsidera
tione ad Eugenū papā. Et primū qd̄ ip
sum fonte suū. i. mentē de q̄ orit̄ pacificat
consilio. deinō regit affectus. dirigit act̄.
corrigit excessus. cōponit mores vitam ha
nestat et ornat. Postremo diuinarum pari

ter et humanoꝝ rerū sciam cōfert. Et post
multa h̄mōi cōsequenter ostendit quo pa
cto ipa cōsideratiō mater est quattuor vir
tutum cardinaliū. Deinde nr̄m cōsidera
tione circa que et qualia debeam̄ exercere
salubri p̄fundaq̄ declaratiōe p̄tractat. Hinc
videre queso q̄ latam nobis mīstrat
loquendi materiā thema nostrū qd̄ p̄mitti
tur. cōsiderate. Restrictius aut̄ tradī vide
tur. dū dicitū nō est solū cōsiderate. sed cōsi
derate lilia agri quō crescūt. Placet aut̄ vt
sermo noster hoc mō loquēdi euangelico
coartetur de cōsideratiōe lilioꝝ agri quō
mō crescūt. si tū ynā prius de ipsa cōsidera
tione cōsideratiōem elicuerō ad laudem re
gis nostri. Est aut̄ ista cōsideratiō ser
renissimus Rex ludouic plurimū suo spe
re cōsideratiuus fuit. Doc ita vel sentire vl
dicere certa merō cōpellit. Pollebat q̄dez
rex noster ceteris p̄tibus cū aut̄ sint cōne
pe valui sorores germane in chorea p̄cers
rima. versis mutuo vultibz et ipsa cōsidera
tione nō solū virtus est. sed directrix aurigaz
virtutū quia sublata virtus quelibet vitiū
est. p̄cipua ē cōsideratiō. P̄terea non
ne p̄fiteretur ecclesia regem nostrū dignē scē
q̄ principatū fuisse. Neminē vero magis
q̄ ipm̄ principē decet cōsideratiō. que sin
gularis quedā est mater prudētie. Nec est
p̄hi snia. it. politi. Doc in omni arte p̄faci
le est animaduētere. nam a rectoribz et ar
chitectis in omni arte si cōsideratiōem tol
lis. quid in reliq̄ sit vtilitatis nescit. Pul
eram subinde et p̄posito cōgruam narratio
nem infert Macrobi in sa. v. malibz. sub
hac quidē snia. qz verba nō teneo. Fuit in
theatrico spectaculo romēvnis histrio vel
minus qui p̄ gestus (vt solebāt) studebat ef
fingere et rep̄tare p̄sonam principis. Ex
clamauit alter histrio ipm̄ deficere a p̄prie
tate rep̄tatoris. Appellat̄ igitur a populo
vt istius erroꝝ corrigeret. Paruit. Consti
tuit se quoq̄ velut hoīem meditabūdū et
vehementer cōsideratiū. signans et hoc
nihil magis decere principē q̄ q̄ esset con
sideratiuus. Et videte si nō eādē sniam
in sacris litteris cōsideramus. Ille rex salo
mon p̄dicauit dicēs. Proverb. xx. Rex qui
sedet in folio iudicij. Intelligite. nō in mē
sa. nō in comestatiōibus et cubilibus. neq̄
discurrens euagatiōe perulanti dissipat oē
malū intuitu suo. Et quid intuitus regis
hic aliud dat intelligi q̄ acutam agendoꝝ

RA :

Sermo factus in die

considerationem: Et Isa. xxxij. Princeps que digna cogitabit. i. considerabit. et ipse su per duces stabit. Propterea terre maledicē **Eccē. x.** cuius rex est puer et principes mēe comedūt. cur ita (nisi q̄ pueritia et maturi/ na comestio/ ad litterā aduersantē cōsidera/ tioni/ Cur subinde celebrat a tullio memo/ rabile id dictū Scipionis. Nunq̄ minus solus q̄ cū solus? Certe q̄ principes decet maxime secreta interdū silētia et secessus a turbis q̄rere vt solus cōsideret totū reipū/ blice statū. et solus absq̄ arbitro ponat aū/ mentis oculos/ seipm et curas omnes agē/ doz solertius et fidelius q̄to secretū dīu/ dicit. qm̄ affirmante vno et eisdē Scipio/ nibz. **Et refert Valerius li. vij.** Nec silet se/ necaū in oibz tum p̄sertim in p̄cipe hoc turpis et nō admittēda excusatio est dicerē/ **Nō p̄uani.** Adeo uibil absq̄ cōsideratio/ ne agendū estimauit esse/ quin futura cau/ te p̄uideat. **Hec** obseruabat in dīe ille sei/ pio africanus minor q̄ q̄tidie nihil aggregē/ diebas agendoz quousq̄ diluculo sol i ca/ pitolio diu resedisset. q̄ factū est vt oia ei p̄/ spere/ et fm̄ estimatiōem tūc romanoz diu/ ne succederēt. **Sic** Eneas apud Virgiliū/ Sic apud Terentiū comicus senex sin/ gula p̄uidisse sibi p̄p̄is memorant. Deniq̄/ si quis reuoluat historias actaq̄ regnoz/ puto recognosceret omnes pene regnoz sub/ uersiones p̄ clades belloz/ frequēt̄ ex con/ sideratiōe q̄ aliūde p̄cessisse. dū vicz nō sa/ tis explorat hostilis machinatio. dū eoz/ stratagemata vel insidie nō caute circūspi/ ciunt. dū ruit p̄ceps improuidaq̄ acies ve/ lut bestie in laquos et in omne p̄sus peri/ culū. **Hoc** titus liuius. hoc vegetius de re/ militari. hoc fronton⁹ in stratagematibus/ et alij historiographoz palā tradiderunt. et nra tempestate nimis exptum est. **Et a/** nimaduertite p̄cor si forsā hoc attēdebat/ **Hieremias.** **Hiere. xij.** dū lamentat dices. **Desolatione** desolata est ois terra. **Et** tāq̄/ ab eo q̄rere frō. subiūxit. q̄ nemo est q̄ reco/ giter corde. i. cōsideret de subuersione ipsa. **Demū** futura hierusalē flens saluator. ei p̄/ causa p̄cipua sue desolationis exprobrauit/ incōsideratiōem q̄ si cognouisses et tu. in/ quit **Lu. ix.** **O**prime et diuine becz filia/ animo retinens cōsiderasti o gliosissime rex/ Ludorvice. atq̄ studiisti vt te et regnū tu/ um/ p̄ virtutem cōsideratiōis regeres. et es/ ses tanq̄ alter argus ceteroculus. velut etia/

Janus qui p̄tem spectat vt ranq̄. et sic ala/ lia illa p̄phetica q̄ in circuitu erat plena o/ culis **Ezech. i.** Deniq̄ tanq̄ tibi tuiscq̄ fili/ bus audires dñm assidua exhortatiōe p̄so/ nante primū thematis verbū. **Cōsiderate**
Et vtinam in hac calamitate nra nō so/ lū terreni principes sed ipi p̄cipue ecclesia/ stici qui regēde p̄sumt ecclesie hoc mō con/ siderarent. hoc mō saperēt et intelligerēt ac/ nouissima p̄uiderent. potius q̄ turpi desu/ dia/ aut turpioribz curari terrenari occu/ pationibz mācipati ambularerunt quisq̄/ post prauitatem cordis sui. quasi post cate/ nam qua circūstric⁹ trahit. nō ita/ res oēs/ feda labefactiōe corruerent. nō ita miseris/ et lucuosis modis/ omne diuinū et huma/ nū/ nefas infuultū cōfunderet. **Nō** postre/ mo viri cōsideratiui vel cordati qui vel so/ li vel p̄cipue ipi dicendi sunt hoies vt res/ rone nō inq̄ spernerent aut irriderent p̄fā/ tasticis/ a talibz vanissimis hoibz. imo iam/ nō hoibz sed monstris et portentis nūbide/ hoie retinent p̄ter exteriorem corpis effigē/ em retinentibz. Ita est nō mētiōz neq̄ mu/ to sniaz. tales sibil de hoie retinent p̄ter ex/ teriorem formaz corpis. q̄ p̄grinis ad huc/ indumentis deformata. cū intus vere bel/ uina et diabolica sint oia. **Qm̄** alij porcu/ viuūt. alij canem. alij leonem aut aliquam/ ex bestijs absq̄ humana cōsideratiōe.
Sed querelam hāc solitam linquētes/ q̄a/ etiam de eis q̄ ab istis consideranda essent/ scripsit diffuse **Bern.** vbi supra/ videamus/ si forte beatissimus rex Ludorvic⁹/ q̄dam/ specialiori mō sup̄ alios reges et p̄cipues/ traducere poterat ad sui cōsideratiōem/ nō/ vnicā thematis p̄ticulā primā sed ipm̄ the/ ma integrū cū dictū est. **Cōsiderate** lilia a/ gri zc. **¶** **Verū** priusq̄ vltra p̄grediar inci/ dit vni dicere qd̄ ex cōsideratiōe magna/ vel p̄sus maliuola gestū est. **Hec** (sicut ac/ cepi) affixe sunt scedule plurime. q̄ p̄ter mo/ rem maioz nroꝝ publicaret sermonē istū/ **Et** quē admodū de Rufino cōquerit beat⁹/ **Hiero.** tales vident me aut potius onera/ relaudibz p̄p̄is. sed ex mō faciendi p̄fuit i/ famatiōes et honorifice cōtumelie. **Cōstat** q̄ a zelantibz vel collegiū istud venerabile/ vel me vel vtrosq̄ p̄cesserūt be scedule. **Sz** refert q̄ zelo. Nam si bonus fuit plane tam/ nō fm̄ sciam et cōsciam. **Si** malignus et li/ uidus. certe nō fm̄ charitatem. **Ignoscen/** dū est igitur vel m̄ iseraudire/ el cōtēnendū

vel orandum. Hinc veritatem quas testor
hoc zelo loquor supplico psuasam habeto
te me impulsoze aut suazoze aut conscio/ta
les scedulas nullo modo factas fuisse. **N**ō
dum enim deo miserante sic desipio vt imi
tari velim tam publice/militem gloriosum
illū **T**hrasonem comicum/pdicantē lau/
des suas tanq̄s adulator et biraldus suūp/
sius. et velut cuculus qui non nisi se cantat
Et quanq̄s valde impar sum aplo. vsurpo
tam humili fiducia verbum suum in hac p
te. nō indigemus litteris cōmendari cōis a/
pud vos. **S**ec nec plapsus sum in illō ab
Elo pi fabulis sumptum improperū **O**m
nes accurrite rane. monis parturiet magn?
nascetur ridiculus mus. **D**ecet incidē/
ti. **H**unc ad rem redeo vbi de ipa confide/
ratione lilioz agri particularius loquēdū
est. **E**t primitus cōsiderandum occurritq̄
habet hoc. p̄uū scripture diuine insignis
ybertas vt verba ei⁹ singula mysteria sint
q̄stuncunq̄ videantur humiliā **R**es insu
per loquuntur in ea et doceat mores et vir/
tutes. docent charitatem. tropologicē seu
moraliter. docēt fidem allegōice. docent
spem angogice. **I**ta est scrip̄ura sacra lin/
gua vna et mltiplex. hecuis. latissima quē
admodum et a diuino **B**arholomeo alle/
gat hierarcha **D**ioñ. et velut speculum cō/
cauum. in quo varie relucēt facies. **E**t rur
sus manna in quo sapor omnis recondit⁹
inuenitur. **P**ropterea non puum existit
mandū esse purauit inclitus rex noster. q̄
mittit nos xp̄ns ad cōsiderandum lilia a/
gri quomō crescunt. p̄fertim q̄ sumebat in
signe suū ex lilijs more aranoz suoz. istar
etiam veterum illoz quoz meminit p̄hs
in politicis. qui ornatū sumebant ex lilijs
fm victorias. **E**st itaq̄ natura nobis insi
tum vt q̄ sunt familiaria et nobis insignia
ea tum libentius tum frequētius cōsiderē/
mus. et ad hoz inspectiōem faciliōr ē ani
mi nostri formatio. **L**ilioz igitur confide
ratio generabat in rege nostro doctrinam
multiplicem. qua nutrietur ad fidem spem
et charitatem ceterasq̄ virtutes. **A**d fi/
dem quidem. dum inuisibilia dei p̄ ea que
facta sunt in lilijs pulcerem intellecta in/
spectat et numero pondere et mēsurā. exspe
ciemō et ordine. **N**ā si pulcra. si decora. si
speciosa sunt lilia. sicut et valde pulcra sunt
q̄to pulcrior: speciosior: et mirabilior: est ille
qui fecit ea. **A**d spē deinceps assurrexit:

dum cōsiderauit ea crescere que nō laborāt
neq̄ nent et que diuina prudentia sic vestit
vt **S**alomon in omni gloria sua nō fuerit
opertus sicut vnū ex istis. **S**i ergo put ar/
guit xp̄ns fenum agri qd̄ hodie est et cras i
clibanū mittitur deus sic vestit: q̄to pluri⁹
est homo modice fidei. vt de diuina puidē
tia non diffidat. sed iacet curam suam et co
gitatū in dño et ip̄e euz enutriet **A**d cha
ritatem deniq̄ accensus est rex noster dum
cōsiderādo p̄spectit q̄ pacto de⁹ vsq̄ ad ob
lectationes varias dilexerit hoīem. et p̄pter
eum etiam liliū ne dicam tot res mire pul/
critudinis decoris et virtutis formauerit.
nec p̄pter vnū hominem ista minus fecit
quia euz multis fecit put est deductio ap̄
Dugonem in suo de arra sponse. **Q**uid
autem si ternariū lilioz in suo scuto regio
et diuino/rex noster ad mores rezo: quere
cōsiderando volebat. **V**idebat enī quali
ter lilioz fulgurat color aureus in campo
azuro velut in ethere purissimo et serenis/
simo. **E**t nonne poterat p̄ ternariū hoc lili
orum/considerate. vt tres virtutes p̄noīa
tas. fidem spem charitatem in anīa iusti ce
lica. aureo fulgore micantes. vel ip̄am attē
debat a qua originant. beatissimam trini
tatem. in quo/velut intellectuali scuto triā
gulari p̄ circūcessionēz comp̄henderet
positam. vel tres anime vires speculabat.
concupiscibilem irascibilem rationālē **A**ut
si iustus est accipere tres partes imagines
memoriam. intelligentiam. et voluntatem
Aut deniq̄ appropriatius regie maiestati
tria lilia in scuto tres status in suo regno
siderare fas habuit idem rex noster. statum
dico militantiū. statum cōsulentū. statum
laborantiū. **S**i siquidem status est in om
ni policia reperiri habeant vel mediocriter
instituta. vsurpat tamen sibi regnum fran
cie colorem ethereum ob singularem reli/
gionis cultum. **C**olorez vero aureū tripli
ci illi statui contulit excellentia meritoruz
in vtroq̄. **N**am vbi queso viguit vsq̄ ter/
rarum vel in militibus strennuitas poten
tior. vel in cōsulibz et clericis sapientia diui
nior. vel in laborantibus et subditis obedi
entia p̄pensior: **I**ta vt nihil errauerit q̄ re/
gnū francie dixerit in orbe positum esse/
velut hortū et agrum quendam voluptatē
amēnissimū. ethereō splendore nitentem.
fecūdam quoq̄ lilijs hoc est populis/au/
rea dignitate fulgentibz. quē hortū irigat

fons ille purissimus et fluuius niueis argenteus vndis. vniuersitas pisicū. in quatuor facultatū flumina cōdiuisus. quibz irrigat omnis terra. **A**gnoscat vt opinor doctissimi et sapientes q̄late patētem cōsiderationem rex noster habuit ex inspectatione p̄riozum insignioz et dū rememorabat ex hic verboz xpi que dicūt **C**onsiderate rē. Et potuit quidē amplius ex cōsideratiōe liliorum et eoz crescēdi mō/aniaduēter pius rex n̄ tria esse necessaria ad debitū populitōrius augmentū/tanq̄ ad crenentiū viuētū liliōz. Nam si nō est homo liliū non dixerit. p̄pha. Iustus germinabit sicut liliū. **D**ec tria sunt q̄ lilia vt crescant exigunt **Ros** **Ros** sup̄ne benedictionis **Humor** **Humor** terrene sustentatiōis **Clausura** **Clausura** iuste p̄ctiōis. Absq̄ roze enī et ethere libero/floccida sūt lilia et decoloria. sic absq̄ diuina gr̄a que ē pluuia volūtaria quā segregat deus hereditati sue et absq̄ sup̄no afflatu vel aspectū populus omnis interior cōrābescit. Porro arescūt lilia si desit humor bonus in radice. et pp̄s non subsistit sed arescit/si sibi desit sustentatio in corpe. Demū lilia si nō claudantur sepibz aut muris depascūtur et conculant ea oēs bestie agri. et ppli si non iustis legibz et obedientie muro cōcludantur ipi celeriter hostibz inuasi depereūt. siue hostes intelligas spiritaless et visibiles qui sunt ipi hoies subh̄p̄is. nam nullū est animal alteri magis inimicū. **D**ec cōsiderasti rex gl̄iosissime et viuētū liliōz agricola egregie Ludouice. **C**ōsiderasti inq̄ vt nos ses quō lilia rōnabilia/agri tui regni/crescerent dū viuebas in carne et nunc vt piū nobis credere est. **C**ōsiderasti vt nō deficeret humor i interuētibz cōsiderare nō cessas dū regnas in ethere. **C**ōsiderasti nempe vt eis nō deesset ros et aspect⁹ ceeli liber. dū in eis sc̄e religionis cultū p̄seruasti. **C**ōsiderasti vt nō deficeret humor i corpe velut in terre fixa radice dū eos spali ter sustentasti. **C**ōsiderasti postremo ne dissiparet maceria vel clausura iuste p̄ctiōis dū cōgruis legibz atq̄ iudicijs/cos cōmunisti. ita vt fuerūt ppli tui instar liliōz irrorati de sursum/irrigati deorsum et p̄cti q̄qua versum. **E**t poterā o doctissimi et sapientes viri/poterā ista latius deducere ex eiusdē regis celebri ch̄ronica si vacaret. et n̄ essetis onerandi notissimis. nam quis ne-

sciat eum fuisse in cultu religionis catholice cōseruando xp̄ianissimū? Quin et hereticoz extirpator fuit vehemens. et bis feruētissimo zelo successus/impios infideles barbaros p̄secutus est. et ad augmentū diuini cultus/multa monasteria cōstruxit plima repauit. **C**eterū negari nō pōt eū de corporali sustentatione subditoz curiosum fuisse/quū ipis etiam paupibz inopibz et egenis intra et extra regnū suū/rāta pietatis affectione et sollicitudine prouidebat eos p̄sonaliter mira p̄sus humilitate visitās pasces et refouens. **Q**uid amplius dicā de clausura liliōz suoꝝ p̄ iustā legū p̄ctiōem? **I**pe enī legibz bñ cōdicis. circūcūxit pplm suū/p̄uidens ne frangerent ab eis q̄sdā in sup̄ addidit vt de prohibitione duelloz et punitiōe blasphemantiū et forsan plures adiūxisset si nō dicitasset sibi cōsideratio sua/multitudine cōsufam legū et statutoꝝ nō tam p̄gere q̄ aliquū subuētere gentē cui seruāda mandata. **E**xemplū in p̄posito **A**ceruus lapidū aut sepes spinari p̄tegūt et circūdant lilia. **Q**uō si iusto amplius excreuerint l' splne vel lapides. lacerant lilia. aut ab aeris libero haustu phibent. Non secus est de multitudinē traditōnū humanarū. noiatiz ex cōdicatiōnū. **A**d hoc spectat illud **Mat. xv** **I**rritū fecistis mādatū dei. p̄ter traditiōes v̄ras rē. **T**alibz modis studuit optim⁹ et solertissimus agricola n̄ regius brūs ludouicus cōsiderare lilia agri. i. pplos r̄gni quō crescerēt dū habebāt roze sup̄nū. hūorem terrenū. et sepeū munitissimū. **P**rimū de bñdiciōe celi. sc̄dm de bñdiciōe terre: tertū de institutione disciplinē. **V**ellex ita cōsideraremus oēs. lilia agri nostri q̄ nō crescerēt. nemo quippe est qui nō agrū hēat cure sue cōmissum. de quo sapiens admonet nos **Proverb. xxiij.** Diligenter aut exerce agrū tū. alioqn audi ab eo ibidē qd mali subsecuturū sit. **P**er agrum viri pigri transiit. et ecce totū repleuerāt v̄tice. ope ruerūt faciem eius spine. et maceria lapidū destructa erat. **F**rustra q̄rerent ergo i agro tali lilia crescētia. vbi deest solers cōsideratio et dñaf ignauia ea nō cōsiderās q̄ premisimus. **N**am p̄pter abundantā noxiū humoris totū replent v̄tice mordicātis et exarētis luxurie. p̄pter effectū nō sereni rozis operiūt facie ei⁹ spine. **E**t q̄ maceria lapidum destructa est p̄ indisciplinatā dissolutiōem cōculcant totam fatiōem et germina vtilia.

omnes bestie agri. et singularis inobediē-
 tie supbe ferus/depascit ea. **A**ger iste si
 querit qualis et q̄s sit. apte r̄ndet hō. s. mi-
 nor mūdus. **D**ath. xij. Idem ipse hō est
 agricola sub agricola supmo cōstitutus. **D**e
 quo **D**ath. xij. et **J**ob. xij. Porro totidē
 abū dare lilijs debet ager talis. q̄t virtutibz
 iubet insigniri. **N**ōne pulcherrimū liliū ca-
 stitas. pulchrū sobrietas. pulchrū iusticia. pl-
 crū et formosum sapia. modestia fides. rita
 de reliq̄s virtutibz floriferis. q̄bz redolet a-
 ger aie velut odor agri pleni. cui benedicat
 dñs. **B**en. xxij. **S**ed credite nō puo aut
 gratis possidet ager. talibz lilijs decoratus
Emitur certe laboribz q̄splimis et studioso
 colendi exercitio. sicut in figura fortis mu-
 licis dicit **P**rouerb. vi. **C**ōsiderauit ager
 et emittit illū. **E**t qm̄ nemo repente fit sūm-
 sed cū ipis cursu et eras iucremēto. crescūt
 alius ipa virtutū lilia. quē admodū disti-
 ctio formosa significat q̄ quosdā ponit in-
 cipiētes quosdā pficientes. alios pfectos.
Cōsideremus eadē lilia quo nature mō
 crescūt a primeuo sui germinē ad medium
 robur stipitis. vsq̄ ad floribz fructusq̄ ma-
 turitatē. **H**oc cōsiderantes. t̄po obedim⁹ et
 sermonē aprabimus auditoribz. **S**ūt q̄p-
 pe in hoc cetu venerādo hoies sub eras di-
 stinctiōe triplici. sub germināte adolescen-
 tia. sub virenti iuētute. sub matura fructu
 osaq̄ senectute. **I**n q̄bz pari typo virtutū
 lilia succrescere debere demōstramus. **A**liā
 enī virtus in fortitudine et efficacia decet
 maturū senem. alia virentē iuuenē. alia tene-
 rū adolescentē. **F**aloz si nō hoc signauit **A**-
 postolus **C**ū essem inq̄t puulus loq̄bar vt
 puulus et. **C**ū autem factus sum senex
 uacuaui et. **C**o. xij. **I**dē notauit **D**ra-
 poetas instituens et etates describēs. hoc
 mō p̄ns cetus est velut ager ille. in q̄ erant
 tres ordines ouū accubātes iuxta puteū.
Ben. xxij. **P**uteus locus est vñ haurit aq̄
 scie et salutatis sapie. **T**res ordines ouū
 tres accipimus ordines studentū simpli-
 cium. **C**ōsiderandū vero est q̄ et si i om-
 ni etate necesse sit virtutū lilijs vt crescāt mi-
 nistrare triplex antidotū qd̄ p̄ditim⁹. **R**o-
 rem scz hūorē et clausurā. nihilominus ap-
 propriatori breuitate nō oia oibz. sed su-
 gula singulis disp̄tari curabim⁹. **E**t stantes
 in terminis n̄ris. ne dissoluta fluctuemus
 euagatione dicemus q̄ clausura disciplinē
 p̄cipua necessaria est in agro adolescentū

teneroz q̄ ad incipiētes. humor pur⁹ et suf-
 ficiens. aer in agro viriliū iuuenū quo ad
 pficiētes. **R**os supnus et aspectus celi lib-
 decet maxime in agro maturoz q̄ ad perfe-
 ctos. **E**t plane si vellemus. nō operosus
 erat adaptiōes has ad alia deducere p̄ferri
 ad statū triplicē p̄fatū regni francoz q̄ con-
 sistere ponit in laborātibz subditis. et incli-
 tis militibz et in clericis atq̄ cōsulis. **V**ez
 bec reliq̄ oia cōphēdere q̄ dici se offerunt
 q̄s sermo sufficeret. **P**ostpositis q̄ ceteris q̄
 dicere vel ad laudē gl̄iosissimi regis nostri
 copiosissime. vel ad edificatiōem n̄rā abū
 datissime. p̄sideratio p̄funda n̄rā themas
 ingerebat. sub triplici orōe cōcludat sermo
 noster. **P**ria orō ad incipiētes. sc̄da ad p̄fi-
 cientes. tertia ad p̄fectos.

Prima oratio

Ad vos mihi nūc sermo est o generosi
 adolescētēs. etsi generosi non degeneres. si
 disciplinati nō discboli esse vultis. obedi-
 te x̄po iubenti. **Q**uid iubet x̄pus? **C**ōside-
 rate lilia agri quō crescunt. **C**ōsiderate et
 absq̄ strepitu vel tumultu et fabulatiōibz
 attendite. qm̄ ita in nouello agro mētis v̄re
 crescere primula p̄tiosoz lilioz germinā cō-
 ueniet. **S**unt eq̄dē insita vobz a natura a-
 gente infallibili germina quedā virtutum
 quasi fm̄ rōes seminales q̄s tullius appel-
 lat seminaria virtutū. q̄ si nos inq̄t crescer
 et valescere sineremus. illa nos ad beatam
 vitam deducerēt. **E**t de hoc nō siluit p̄s
 ij. eth. **N**ec semina nolite suffocare viciōs
 germibz aut aliūde disp̄dere. **E**t quāq̄ me-
 tuēdū vobz sit. tū ab algido gelu torpentis
 desidie. tū ab v̄redine. tū ab erucis. ab eru-
 gine et ab alijs pestibz improbis/aduersan-
 tibz incremēto sp̄ialiū lilioz. **N**ihilomin⁹
 in primis studēdū est ad clausurā cōgruaz
 p̄ murū discipline q̄ nō apposita vel demo-
 lita. plane de lilijs actū est p̄ruit et peunt.
Quāobzē app̄hēdite disciplinā cū illoq̄ di-
 cebat deo. **E**t disciplina ipa me docebit.
Sed qd̄ loquimur adolescentibz. forsā
 obsurdescūt. aut nō satis cōsiderate susci-
 piūt q̄ dicūtur. **I**ta est. **S**ua quozūdā gar-
 rulitas hoc indicat. **N**imīz min⁹ idonei
 sunt cōsiderare. ob crassam ignorātie cali-
 ginē. vel ob turbā passionū. et desiderioz
 iuueniliū. q̄ cogitatiōes suas et cōsideratio-
 nes traducit alioz sum. aut qz indisciplina-
 tiōem quā alibi exercēt. huc afferūt. **P**ro

eis idcirco considerate vos preceptores et magistri venerabiles. ad vos me conuerto. vos qui talibus regendis esse delegistis. respectu quam in huius punitia (ut apud **Theren**. ponitur) ammissandam suscepistis. **L**oerceat eos discipline vestre clausura. infra quam etiam mores componite et formate ad normam christiane religionis. Nam quantum piaculum est apud christianos. suos adolecentes non christiana sapere. nescire precepta dei. **E**t quod agendum sit. quod mittendum. quod credendum. quod sperandum et quid timendum. penitus ignorare. **S**ubuersio eis vel loqui vel legere que non profint moribus. aut plus eis obsint quam profint ingenijs. **P**udet quod aliter versus in hoc iernu die iudeorum pueri instituuntur primum in lege sua prout iussisse videtur dominus. **D**eute. iiii. **C**onflunt ecce ipsi adolecentes plus solito de toto francie regno. ad florentissimum piscium. vniuersitatis ortum. erudiri debent illic in suis primitiis et grammatilibus que nunc non nisi talibus imbuti. aduenire consueverat quod cur fiat et an faustum sit presagium. non suscipi discutere. **S**cimus quod in mortuorum animarum spiritus ad cor conflunt. **H**oc vnum dicere habeo quod eo amplius danda est opera in hac celeberrima vniuersitate. ne cassato vel neglecto discipline muro circa adolescentium custodiam erumpant ex agro eorum non lilia candida et odorifera virtutum. sed infelix lolium et steriles auene ut **Virgilius** loquitur sentes quoque et silices et nocua queque plataria vicioz in punitia non solum talium. sed publica ecclesie. ut punde fiat ager quem vidit **Hiere**. plenum abominatiombus. **Hiere**. viii. **E**t o mores optima quantitas et que abominabilibus plena sunt et mens et corpora quedam adolescentium. et serpunt inter eos nefanda contagione nemine considerante nemine prohibente. nemine euellente. vti namine impellente. et nullo modo eos que conatur extirpare admittente. **E**t heu malorum cumulus istas suas abominaciones non abominatur cum propheta dicente. Iniquitate odio habui et abominatus sum. **E**t quod est iniquitate abominatus sum. **N**am certe per os confessionis euomere vel eijci. **A** hoc pro agendum est ut frequentius os clausum et mutum et vice extrahit vnde virus illud teterrimum et obsequium et nature aduersum. nisi iuxta pabolam scripture pererat coluber tortuosus obstetricate manu ducti confessionis. **Q**uid igitur mirandum si multi suffocant. introitus retento veneno huius pestifero et irremediabiliter percunt. **H**oc saltem

stabit remedium. ut si sensus hominis et cogitatio prona sunt in malum ab adolescentia. sicut etiam scripturae vox et experientia nimis confirmat. **H**oc inquam reliquum erat. ut abominaciones contractas abominarentur. quod abominantes. hoc est considerando euomentes sanarentur et declinerent esse ager plenus abominatiombus. **P**reclare siquidem dictum est **Humanum** peccare. diabolicum pseuerare. **Q**uocirca patet quantum discipline necessitas incubit pro custodia agros nouelloz que adolescentibus dicimur. et interea dum tenera sunt etate. et quod in teneris assuescere multum est inquit **Virgilius**. **S**it super eos maceria discipline detur optima forma viuendi. quam iocunda reddet consuetudo. **S**i que vero sunt magistroz qui nec ista considerent. nec obseruent erga suos discipulos. seu perfido neglectu fiat hoc. seu contemptu pueris. seu timore cupido. ne se deserant et alibi migrarent. seu suo perditio male viuendi exemplo. quod de illis pronunciam dum sit videtur. **T**ot enim agros spirituum alium non instructores sed destructores dicendi sunt que salua re debuerant et videtur. **Q**uinctias sepe fit ut vni adolescentis dissolutio non coercita vel non prius ut optebat expulsa. trahat ceteras plantaciones puras in siluestres et degeneres mox succos et spuria genimia. adeo ut non absque rois apparentia quesisse videatur. **Q**uintilianus an expedies sit adolecentes si mul in scholis aut potius sigillatim in domibus edoceri. **E**t quoniam **Quintilianus** recordatio incidit que fuit adolescentium preclarus instructor. placet ea pauca de institutionibus suis excerpte que officio preceptoris ascribit. **P**rimo inquit sumat animam paratam erga discipulos suos animam. ac succedere se in eorum locum a quibus sibi liberi traduntur existimet. **F**as igitur debent preceptores discipulos suos alioquin istis verbis religiosa maternaque pietate plenisissimis. quibus hortabatur egregium adolecentem **Ludouicum** sua mater **Plus** velle charissimi me filii. te morte incurrere temporale quam per aliquod peccatum mortale te tuum offendere creatorem. **S**cdo preceptor nec habere vitia nec ferat. preclarum verbum ab ore pagani. **L**am reddit satyricus que contemporaneus **Quintiliano** fuit et de eo scripsit. quod velocius et citius corrumperit nos exempla domestica magnis cum animos subeat auctoribus **Io** subiungit que maxima debet puero reuerentia. ut scilicet nil obscenum. impudicum nihil exempli scandalisatis innotios oculos et mentem corrumperat. **N**am et ange-

li eoz semp vident faciem patris qui est in celis. Et qui scandalisauerit vnū ex pusillis istis cepedit ei zc. Et plus nocet exēplū vnū malicie q̄s decē bonitatis pficerēt. nā puer cereus est in viciū flecti. z absq̄ doctore etiā mala discit. **T**ertio p̄ceptoris nō austeritas tristis sit. nec dissoluta charitas. ne inde odiū. hinc cōtempnus ordiat. **T**ibi notandū minus obesse charitatē nimiam q̄ austeritatē apud adolēscētes bonē indolis. q̄ citius domesticant blādicis ducti instar auū q̄s generosas appellāt q̄s minis tracti. t̄mō careant blādicie omni penitus impudicia mētis z corpis. **N**ic cōcludit ip̄e Quinti. nō debere pueros cedi verberibz. **R**ōes omitto. **Q**uarto plurimus ei de honesto ac bono sit sermo. **C**ōtra illos q̄ ignominiosas pres corpis. z actus nefandos nō solū apta impudētia nominare audent. sed impudētiōi animositate hoc et rōis p̄sona licere fieri defendūt. nō cōsiderātes q̄ hec dicēdo. corruūt in errorem begardoz et turelipinoz. qui d̄ nulla re naturaliter data. erubescendū esse dicebant. quā d̄ modū et cinēti phi. more canum dicebant esse veniendū palā in nuditate z exercitio mēbz padendoz. q̄s inculpat Tullius in de offi. tractans de pulcro et decore. **E**t sene. p̄cepit Turpia ne dixeris. paulatim enī pudor rerū p̄ sba de discit. **E**t Ap̄lus. Corrupunt bonos mores colloq̄a praua. **Q**uinto minime iracūdus sit. nō tamen eoz q̄ emendāda erūt dissimulatoz. **A**d hoc enī sunt exēpla Platonis et Plutarchi et multoz. **S**exto sit simplex in docendo. **A**d hoc trahi pōt illud legis antiq̄. **N**ō serēs agrū diuerso semine. plurimū quippe obest varietas modorum in docēdo. et ex cōsequēti mutatio magistro. nūc istoz nūc illoz. **S**eptimo sit patiens laboris. **O**ctauo interrogati onibz libēter respondeat. **N**ono nō iterogātes p̄cunctetur vltro. **D**ecimo. laudandis discipuloz doctozibz. nec malign⁹ nec effusus sit. qz res altera tediuz laboris. altera securitatē parit. **U**ndecimo i emēdando q̄ corrigēda erunt. nō sit acerbus ni mieq̄ cōtumeliosus. **N**am id quidē mltos a p̄posito studēdi fugat q̄ quidā sic obiurgant quasi q̄ oderūt. **D**uodecimo. exēmplū aliq̄d imo multa q̄ndie dicat. que secū audita referant. licet enī satis exēploz ad imitandū ex lectiōe suppediet. n̄ vltia

illa vt dicitur vox alit plenius p̄cipueq̄ p̄ceptoris q̄s discipuli si recte mō sint instituti et amāt z verent. **U**ir autē dici pōt q̄sto libentius imitemur eos q̄bus fauem⁹. **V**el lē sup oia hoc obseruari p̄ceptū apud p̄ceptores nostri t̄pis tam in vico straminum q̄ in domibz. vt p̄ trufis et fabulis solit⁹ peni z dici salutaria q̄dam et iocūda narrentur. qz teste **O**ratio. omne tulit punctū qui miscuit vtle dulci. **Q**uē admodū d̄ magistro Reginaldo gobart. asseruit mihi digna fide relatio. eū vir aut nunq̄ legisse et audiuisse lectiōem ap̄ suos discipulos. q̄n aliq̄d immisceret salutis verbū z vehementer inculcāret. adeo vt magna p̄s scholaritū suozū in magnos z religiosos viros euaserit. **T**ertio decimo se p̄ceptores intēte ac modeste audiri velint. **S**i hoc in schol⁹ seruaret. alia esz scholariū attētiō z modestia in audiēdo verbū dei. q̄d vtiq̄ audiendūz asser cū sūma reuerētia z disciplina. z n̄ minus q̄ p̄ntē sa crosctō t̄pi corpis misterio. **I**ta enī dicebat **A**resto. referēte **S**ene. nūc nos verecūdiōres esse debere. q̄s cūz deo loq̄mur. sic z dū audim⁹. **L**eterum discipulos decēt ista. **P**rimo p̄ceptores suos n̄ min⁹ q̄ ista studia amēt. **S**ecō eos parētes esse nō q̄dem corpis sed mentū credāt. **V**ultū hec pietas cōfert ad studiū. nam z libēter audient et dictis credēt et esse silēs cōcupiscēt. **I**sta sunt q̄ si erga adolēscētū custodiā z disciplinā obseruent erit ager ipozū germinās lilia candida virtutū. do nec crescēdo in robur maius erūpāt. **E**t ita factū est in hac pte q̄d iuber t̄pus. **C**ōsiderate lilia agriz. quō crescūt. **S**uperat i p̄ta p̄ osiū ordinē. post incipientiū cōmōnitionē. orōem alterā subterere ad ipos p̄ficiētes s̄ q̄m aliquādiu tardiuscule tenuimus z breuitas amica ē n̄ris adolēscētibz. fiat abbreviatio finōis n̄ris z s̄uatio in tertia orōe q̄ ē ad p̄ctōs. **S**ecō orō illis erat q̄ p̄nūciata n̄ fuit. **C**ōsiderate lilia agri q̄ mō crescūt o viri iuuetute viuūda solidati viri quibz ex crassa adolēscētia studiū eēdo cer. **O**rati⁹ q̄rere opes z amicitias in fūire honori. **D**ia equidē vob̄ circūspiciēda sūt oia diligētī sedulitate p̄litozū h̄ ē virtutuz forti incremēto pagēda. **N**ō vltima t̄m hec vos cura manet. humorē sufficientem et salubrem haurire. nam humor si desit. ariditate enecat si superfluit. enervat et lāguīda. dissoluit malicie. si corrupt⁹ est inficie.

RA 5

z

9

3

Humor iste prius diffinitus est esse suste-
ratio quā exigit cohabitatio in corpe ⁊ aie
quedā radicatio terrestris in co. ita vt necel-
se sit hñe panē ad comedendū et vestimēta
quibz operiamur. **S**ed o deus q̄multā
eoz turbam aspiciamus/a q̄bz hñoz iste tpa-
lis subsidij nō ad temperiē haurit aut deri-
uari q̄rit. nequa q̄ dicit cū Salomōe. **D**i-
uitias ⁊ pauprates ne dederis mihi. s̄ tñ
victui meo tribue necessaria. **P**erūt pon-
ne dicā rapiūt ad exuberātiā auidā et in-
cōsideratā que nō taz irriget lilia ad robur
stipitis/ q̄ obzuat curis varijs et inutili-
bus et desiderijs multjs. q̄ teste aplo mergūt
ad interitū. **I**ta fit maledictus ager eozum
germinans p lilijs spinas ⁊ tribulos **Beñ.**
Et quasi ager acheldemach. i. ager sangui-
nis ⁊ peccati **Matth. xxvij.** **E**t ager q̄ possi-
detur de mercede iniquitatis **Actū.** **E**t que
sunt he spine. quales tribuli: **A**mirū cogi-
tationes improbe. suspitiones in quere. ti-
mores anq̄. subdole fraudes. q̄bz miser a-
nimus pūgit. suffodit. discerpit laceratur.
Hunq̄ igitur speres lilia virtutū ⁊ pulcro-
rum studioz posse crescere in agro quē hu-
more tali cupiditatis toxicato sentis imbi-
bitū. **N**ūquid lilia etsi crescerēt essent inte-
gra q̄ inter tot spinarū curas p̄munt sed la-
cera ⁊ inualida ⁊ emortua. nam qd ita pal-
lescere facit. qd amplius robur omē ⁊ tuo-
si stipitis euacuat/ q̄ humor infectus aua-
ricie: **A**uero cōtempus eius/ cū aurea me-
diocritate ⁊ sufficiētia reddit diuitē. cū red-
dit securū. generosum ⁊ erecū. cū quoq̄ ad
legittimi roboris incrementū pducit. cui⁹
in exēplū est regis nri strēnuissima et fru-
galitate p̄diens fortitudo atq̄ cōstātia. **C**
Multa hic de canino appetitu ⁊ voraci di-
uitiaz ac bñficioz apud ecclesiasticos nostri
tempis. multa de cōsequēti neglectu vtiliū
ac p̄claroz studioz p lucrosis artibz ac sci-
entijs. **P**lura deniq̄ a pestiferis adinuen-
tionibz demolientibz agrū publicū ecclesie
ad pestē hñe cupiditatis. nō dico satiandā
sed irritandā/ occurfabant indignāda seu
melius miserāda cōsiderantibz. que sciens
p̄tereo vt statim in tertia orōe fiat cōsumā-
tio verbi nostri. **S**equitur tertia oratio
Cōsiderate lilia agri quō crescunt. vos
qui venerāda iā etate et canicie maturesci-
tis. **C**ōsiderate ⁊ imitamini aspiciate q̄ nō
semp humo tenus herēt lilia. non solū ger-
mine cōtenta sunt. erumpunt potius ⁊ cre-

scunt in virens robur stipitis. specioso et
vario floz ordine decorati. **P**ostremo in
flores pulcherrimos ⁊ suaves/ incredibili si-
gnatos arte/ semet aperit. qui flores libe-
ro quodam et patulo velut aspectu ad fon-
tem luminis eiberei solem/ iugiter se cōner-
tunt. **H**ec pabola est humane etatis. sic
randē agendū est omnibz et buc puenien-
dum qui etate tam grandēua flozescūt. nō
semp more pueroz/ latendū est in numero
terrenoz aut pusillo affectuum. vel in solo
germine virtutū. neq̄ instar iuuenū soli a-
ctiōni insudare cōuenit in solo stipite sulci-
ri. **S**ed put cōsideratiōem que p̄rie est de
celestibus ⁊ sideris ad supna cōscēdat ani-
mus flozescat formet atq̄ dilatetur necesse
est et dicitis cū aplo **H**ostra cōuersatio in
celis est. **N**onne meministis vt p̄pharum
vnius maledicit puero centū annozū: **N**ō-
ne **S**eneca elementariū senem irridet: qd
quid aut extra cōtemplatiōem liberam (p̄-
sertim celestū) agit animus. est in eius cō-
patione elementariū puerile infimū iacēs
et pusillū. et q̄stū distat radix lili a flore. tā-
tundē et amplius differt cognitio que cōi-
ter habetur et litteratoriā eruditiōe/ a b il-
la q̄ in cōsideratiōis eleuatiōe cōtemplati-
ua sentitur. **D**ñm p̄mā cognitio serpit hu-
mi/ materialū fantasmatū. et desideriozū
carnalium concursantiū nubeculis quo-
dāmodo fuscata. **I**taq̄ ne sursum euolet/
talibus fantasmatū ⁊ desideriozū catenu-
lis circūligata tenetur in portione inferio-
ris rationis que est animalitas. **A**ltera ve-
ro cognitio sursum emergit ab hac confusi-
one materialium imaginum. sicq̄ remanz
liber rationis superioris intuitus purus ⁊
serenus ⁊ torus intellectiuis ad res perspi-
ciēdas cū summa facilitate circūquaq̄ dif-
fusis. **I**ta fit vt res eadē longe aliter sci-
atur p eruditiōem litterarū aut exp̄ientiaz
cōem. et aliter p cōtemplatiōem que facit
hoiem transire in affectum cordis et gusta-
re de re qualibet iuxta saporem sibi prop̄i-
um. ⁊ dac pure cognitioni que arida est su-
um saporem ac in dēresultat sapientia id ē
sapida scientia. **P**rima cognitio in intelle-
ctu est. scōda in affectu. **P**rima in quadā lu-
ce. scōda in luce et feruore. scōda plus imurat
quemadmodum dulcedo mellis plus affi-
cit dum gustando sentitur et masticatur q̄
dum tantummodo ratiōatiue et visive cō-
spicitur. **I**ta non oportet cōtemplantes

plura scire q̄ alios. sed pluribus modis et alijs. **Q**uod si gloriosus rex Ludouic⁹ uelut alter Dauid uir inter tot turbas iter tot p̄p̄los et absq̄ literis multis. libera hac cōsideratione et cōtemplatione pollebat. erubescat ociosa et litterata senectus. si tali careat. et si nō ultra sapiat q̄ puulus. **I**mitāndus est certe p̄iarcha **I**saac qui egressus ē ad meditandū in agro inclinante iam die. et uide qd̄ secutū est. **S**iquidem rebecca illa prudens et decora que sapientis p̄sonaz gerit eidem obuia fuit **Gen. xxiiij.** **I**ndinata est quippe dies uite in ip̄is grandeuoribus. **P**ropterea cōtere debent hoc uesp̄e ad meditandū in agro illo celesti ubi sapientia obuia erit. ubi thesaurus in margarita prefulgida felicitatis eterne recōditur. inuenitur q̄ **Mat. xiiij.** **I**n hoc agro impetrat a p̄a irriguum inferius et irriguum superius **Judi. i.** **I**n hoc agro apparet angelus uero in manne sedenti et quiescētē et leuanti se super se **Judi. xiiij.** **D**e qua cōsideratiōe loquitur inuitas nos ad eam **Grego. in ome. lia.** **S**i cōsideremus fratres charissimi q̄ et q̄ta sunt que nobis p̄mittantur in celis. uelut anio omnia que habentur in terris **T**errena namq̄ substantia superne felicitati comparata. mors est dicenda potius q̄ uita. **I**pe enim quotidianus defectus corruptionis quid aliud est q̄ quedam prolapsitas mortis? **Q**ue autē lingua dicere q̄ intellectus capere sufficit. superne illius ciuitatis quanta sunt gaudia angeloz. choris interesse. cum beatissimis spiritib⁹ glorie cōditōis assistere. presentem deū cernere. incircūscriptū lumen uidere. nullo mortis metu affici. in corruptionis p̄petue munere letari? **S**ed ad hec audita. inardescit animus. **J**amq̄ illic cupit assistere ubi sperat sine fine gaudere. **S**ed ad magna p̄mia pueniri non potest. nisi p̄ magnos laboros. **H**ec ille. **U**ere sic est. **N**emo p̄t nō dicam ad felicitatem. sed nec ad hanc felicitatis cōsideratiōem sublimē ascendere. nisi cum forti cōtritione sp̄s. **U**erbū est diuini dionisij. **N**isi p̄terea cum ocio magno et libero a curis terrenis et desiderijs omnibus carnalium. **N**isi demū assit constans perseverantia cui soli aperitur sola corona tur. **H**ec tria ponit **B**ernardus super canonicā. **S**ed heu et uel multi ideo cedūt iurisp̄p̄nuitatis hereditarie in agro hoc cōtemplationis. quia ducere nolunt. **R**uth.

iuxta mysticam historiaz Ruth quarto scriptam. **R**uth interpretatur quasi deficiēs seu defectio. animus uero humanus. heres a gri huius et sua creatione et regeneratione nisi Ruth ducat. hoc est nisi deficiat a seipso. et agrum talem celestis contemplatiōis iure libero possidendum non attingit. **N**ō uidebit me homo et uiuet inquit domin⁹. **E**t intellige uita sensuali et animali sed diuisionem fieri inter spiritum et animam. necesse est p̄ uerbum dei uiuax et efficac⁹. **Q**ue diuisio longe plus habet ammiratiōis. q̄ anime et corporis separatio quemadmodū testatur autor libri de spiritu et anima. **E**t uenerabilis **R**ichardus. **S**ed quid conamur. quid multa garrindo balbutim⁹ quasi uidelicet rem tantam. tantis uerbis angustijs claudere ualeam⁹. **H**oc itaq̄ nequit fieri. **S**cripserūt multa plurimi uirorum diuinorum et eleuatoꝝ super hac re. et diuini **D**ionisij **A**ugustin⁹ **B**ernardus **H**ugo. **R**ichardus. et post eos **B**onauentura. et alij qui in hanc cōcurrunt sententiam. non posse hanc cognitiōem considerationis q̄ loquimur incēptis aperire. quoniā ē manna absconditum. et calculus in quo est nomen scriptum quod nemo nouit nisi q̄ accipit. et fons in quo non cōmunicat alien⁹. **S**ileamus ergo et ad unū obediētes christo. consideremus lilia agri quomodo crescunt. quoniā hoc sufficiet tantum nō desit imitatio et applicatio ad opus. **N**on nelilioꝝ semen prius mortificatur in terra q̄ stipēs assurgat. et q̄ flores emicent. **N**ō aliter carnalitatem et animalitatem cū suis appetitibus et desiderioꝝ passionib⁹ corruptissimis. emori necesse est si cupim⁹. tādē. patentib⁹ florib⁹. pulcrarū castarum q̄ affectionū. libero cōspectu sup̄nis inhiare fulgorib⁹. **E**t quis ad hec idone⁹? **A**mirum ille qui in ualle lachrimarū. totus in contritione perualida peccatorum suorum positus. moritur sibi. postmodū germinat et disponit ascēsiōes in corde suo. de germine ad stipitem. et de stipite ad florem. hoc est de uirtute in uirtutem. de imperfecto ad p̄fectum donec aperto mentalis finis flore. et irradiata desup apice findere. **S**is. uidetur deus deoz in syon. in p̄nti per grām p̄gustare dulcedinis. et in futuro per gloriam cōplete felicitatis. quā nobis etc. **F**init.